

ČISTIČKA ↗

VLTAVA

4

2

1

3

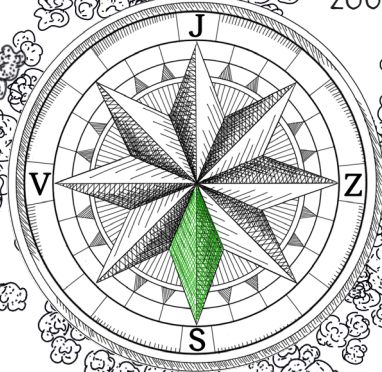
JIŽNÍ BRÁNA

PŮVODNÍ NÁHON NA MLÝN

EKO-ATELIÉR

5

ZOO →

OD ŘEKY K ZÁMCKU

edukační listy
pro 2. stupeň

zaměřené na zámek,
řeku a jejich okolí

← SOUČASNÝ HLAVNÍ
VSTUP DO AREÁLU
ZÁMKU

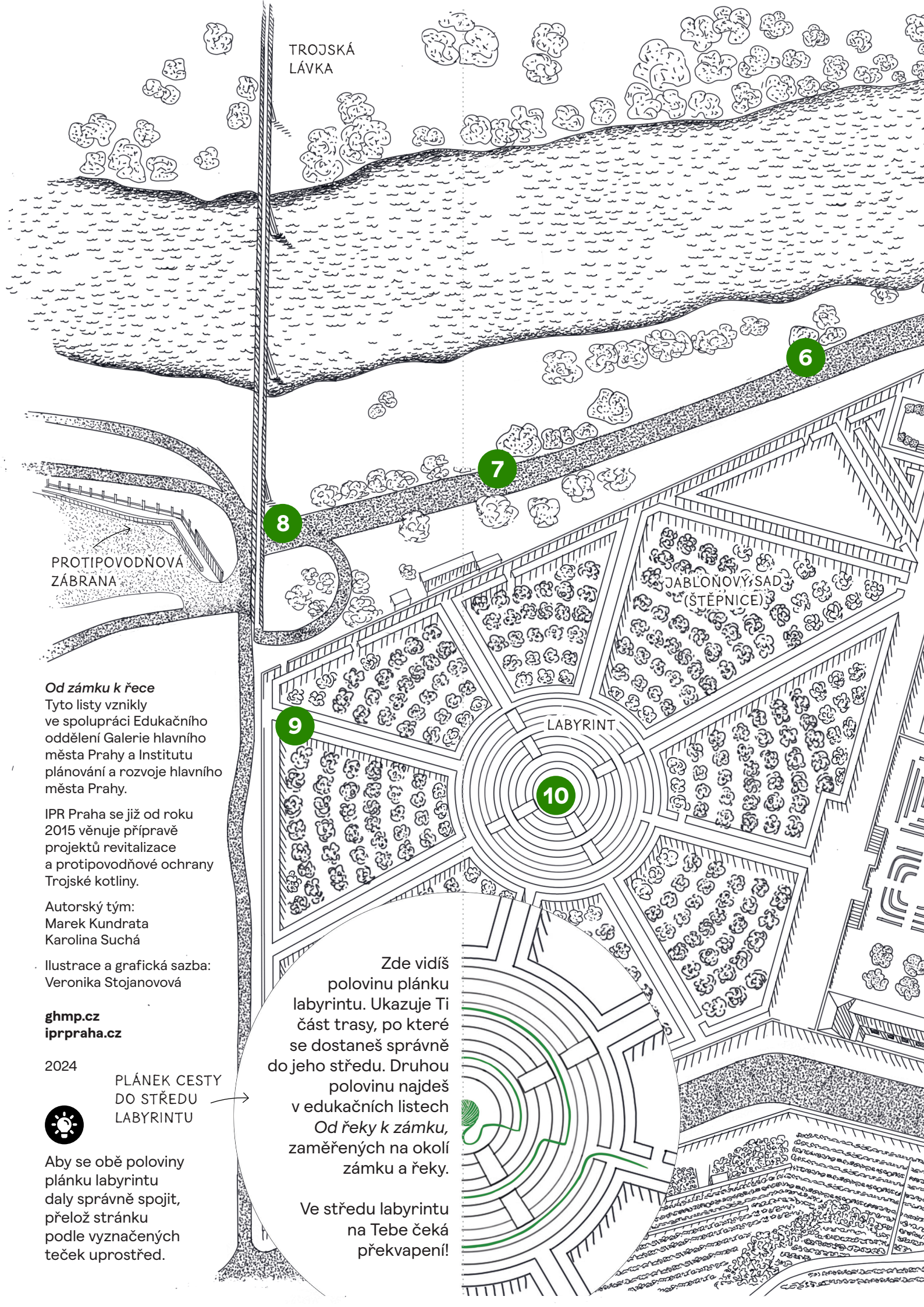

Vybarvuj, popisuj, dokresluj
mapku podle vlastních postřehů!
VINICE SV. KLÁRY

IPR
PRAHA

G HMP

TROJSKÁ
LÁVKA

6

7

8

PROTIPOVODNOVÁ
ZÁBRANA

Od zámku k řece
Tyto listy vznikly
ve spolupráci Edukačního
oddělení Galerie hlavního
města Prahy a Institutu
plánování a rozvoje hlavního
města Prahy.

IPR Praha se již od roku
2015 věnuje přípravě
projektů revitalizace
a protipovodňové ochrany
Trojské kotliny.

Autorský tým:
Marek Kundrata
Karolína Suchá

Ilustrace a grafická sazba:
Veronika Stojanová

ghmp.cz
iprpraha.cz

2024

PLÁNEK CESTY
DO STŘEDU
LABYRINTU

Aby se obě poloviny
plánku labyrintu
daly správně spojit,
přelož stránku
podle vyznačených
čteček uprostřed.

LABYRINT

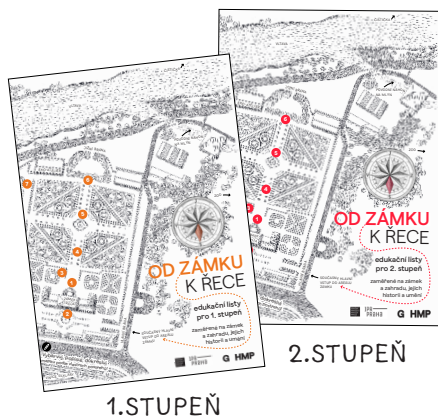
10

Zde vidíš
polovinu plánu
labyrintu. Ukazuje Ti
část trasy, po které
se dostaneš správně
do jeho středu. Druhou
polovinu najdeš
v edukačních listech
Od řeky k zámku,
zaměřených na okolí
zámku a řeky.

Ve středu labyrintu
na Tebe čeká
překvapení!

Vítej v zahradách Zámku Troja!

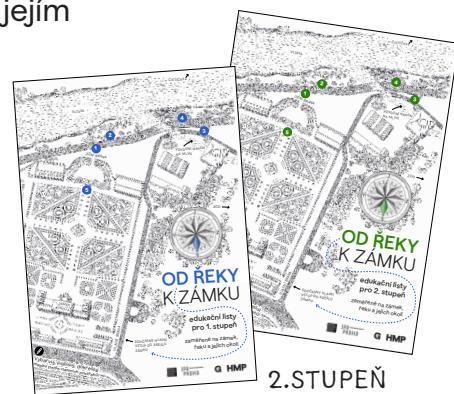
Tyto edukační listy Tě zábavnou formou provedou celou zahradou a jejím blízkým okolím. K dispozici máš dva druhy edukačních listů:

1.STUPEŇ

První jsou zaměřeny na zámek a zahradu, jejich historii a umění - *Od zámku k řece*.

Druhé listy jsou zase zaměřeny na místo, kde zámek stojí a jeho blízké okolí, ale také na ekologii a environment - *Od řeky k zámku*.

1.STUPEŇ

2.STUPEŇ

OD ŘEKY K ZÁMKU

Slovníček

- **Brod** je místo, kde můžete přejít řeku pěšky nebo autem, aniž byste museli používat most, hladina vody je tady hodně nízká a bezpečná pro přechod.
- **Hráz** je stavba nebo přírodní útvar, který brání rozliti řeky.
- **Kanál** je uměle postavená cesta pro průtok vody. Používá se například pro zavlažování polí nebo pro vodní dopravu.
- **Koryto řeky** je prostor, kterým řeka teče.
- **Náhon** je uměle vyrobený kanál pro vodu. Slouží k přivádění vody na určité místo, používá se například pro zavlažování polí nebo pohon vodních mlýnů.
- **Niva** je údolí řeky, kde se v případě povodně rozlije voda.
- **Protipovodňové zábrany** jsou speciální zábrany, které chrání lidi i jejich majetek před povodněmi. Může to být například hráze, stěna nebo speciální příhradová konstrukce.
- **Ramena řeky** jsou její postranní koryta, cesta kudy voda odtéká nebo přitéká.
- **Val** je uměle vytvořený násep nebo kopec, který chrání před povodněmi.

Stojíš na místě, které je tvořené tisíciletým vývojem toku Vltavy. Koryto řeky, její ostrovy a boční ramena se v průběhu staletí neustále proměňovaly. Úrodná říční niva byla od raného středověku využívána k pasení dobytka a pěstování plodin.

V průběhu let se lidé snažili řeku Vltavu přizpůsobit svým potřebám. Stavěli jezy, zpevňovali břehy a ostrovy, aby si zajistili stabilní tok vody pro mlýny a později pro fabriky.

Trojský zámek, který byl postaven na konci 17. století, leží na hraniční linii říční nivy. Architekt Jean Baptiste Mathey umístil zámek tak, aby do nivy zasahovala pouze zámecká zahrada. Na svazích Troji se rozkládaly vinice a ovocné sady, které zasahovaly až k řece.

Na přelomu 19. a 20. století byl pro splavnění Vltavy vybudován plavební kanál, který změnil obrys Císařského ostrova. Splavná řeka se stala důležitou pro dopravu i pro průmysl.

Troja a její okolí byly často zasaženy povodněmi. Domy byly uzpůsobeny tak, aby lidé mohli při záplavách bydlet v patrech. Povodně z roku 2002 ukázaly, jak ničivé mohou být záplavy, když celé oblasti, včetně Císařského ostrova, zmizely pod vodou.

Využívání řeky člověkem má dlouhou historii. Abychom mohli s řekou žít v harmonii i dnes, musíme o ni pečovat a vnímat ji jako důležitou součást naší krajiny.

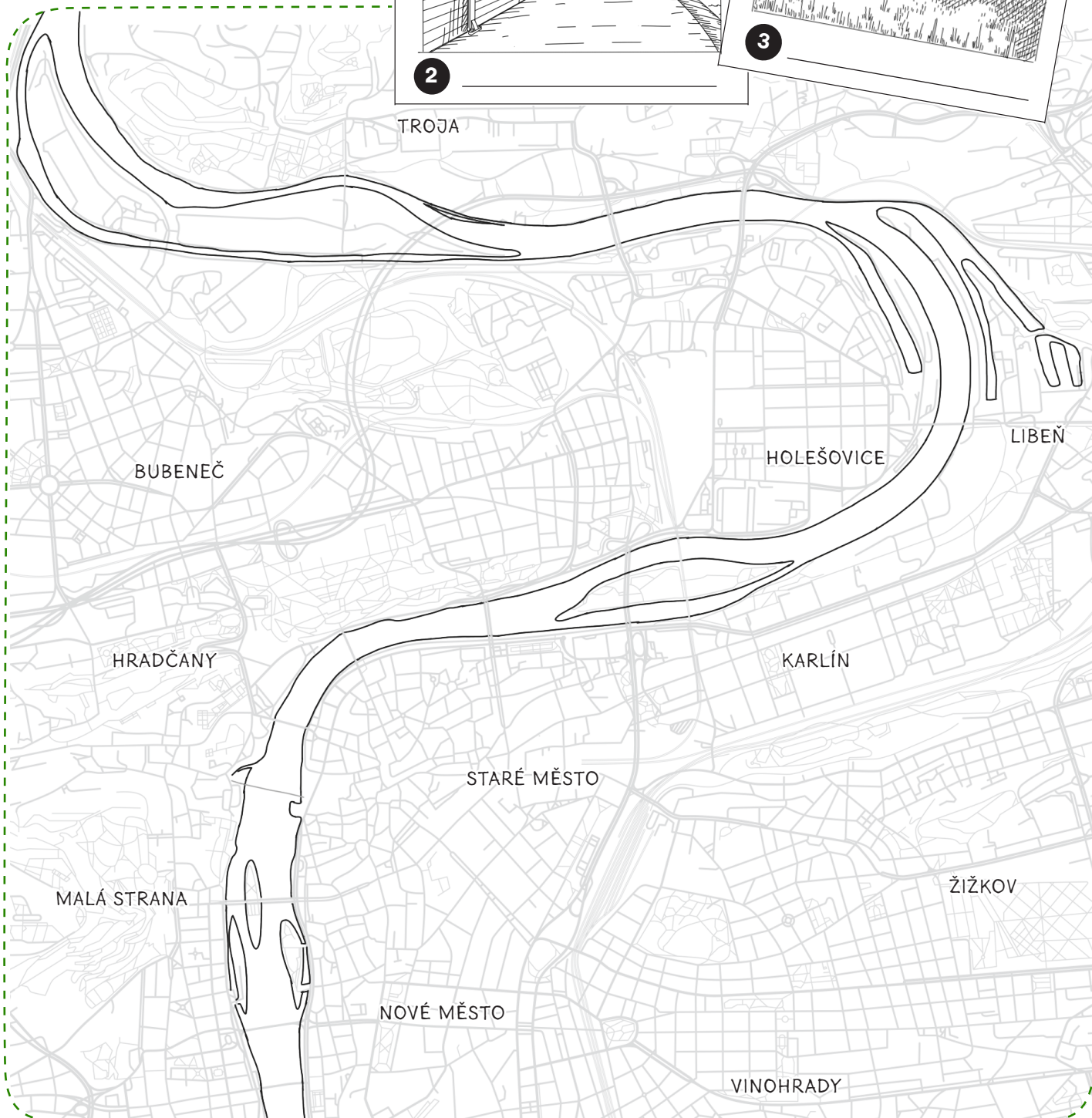
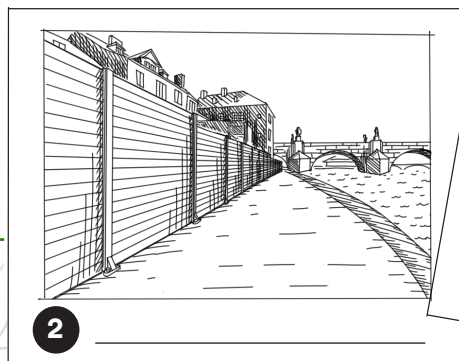

Povodně

Ochrana před povodněmi. Lidé se odjakživa snažili ochránit svá obydlí před povodněmi. Na obrázcích vidíš 3 typy protipovodňové ochrany. Napiš, o jaké typy se jedná, a přiřaď je k místům v Praze.

Pokud nevíš, jak správně obrázky pojmenovat, slovníček ti napoví.

Básnické střevo

Voda voděnka. přečti si kousek básničky od Jiřího Žáčka. Napiš, zarecituj nebo zarepuj další rýmy. Použij tato slova: *Vltava, Šumava, pramen, Praha.*

Voda, voděnka

Jiří Žáček

Odvalil se kamínek,
narodil se pramínek,
čerstvá voda, voděnka.
Rozběhla se dolů z hor
daleko, až za obzor,
bystrá voda, voděnka.

Nese kvítek uvadlý,
modré nebe zrcadlí
snivá voda, voděnka.
Led ji svírá mnoho dní,
než se zjara rozvodní,
divá voda, voděnka.

Běží v každém počasí,
všecku žízeň uhasí
dobrá voda, voděnka.
Všechny rány vyhojí,
voda umí obojí,
živá voda, voděnka.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

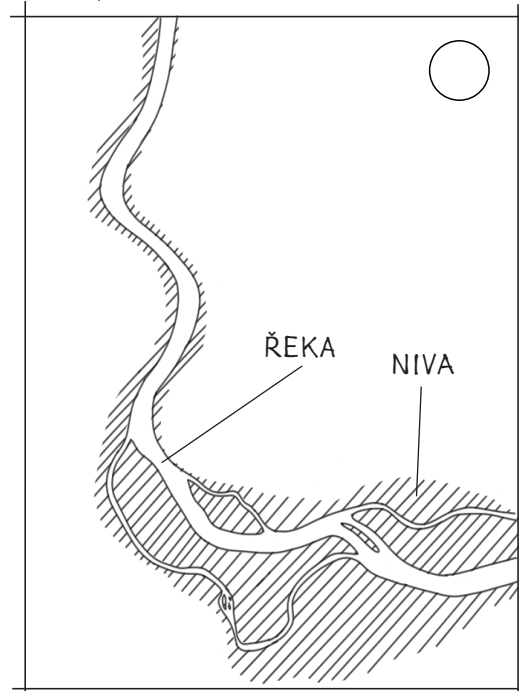
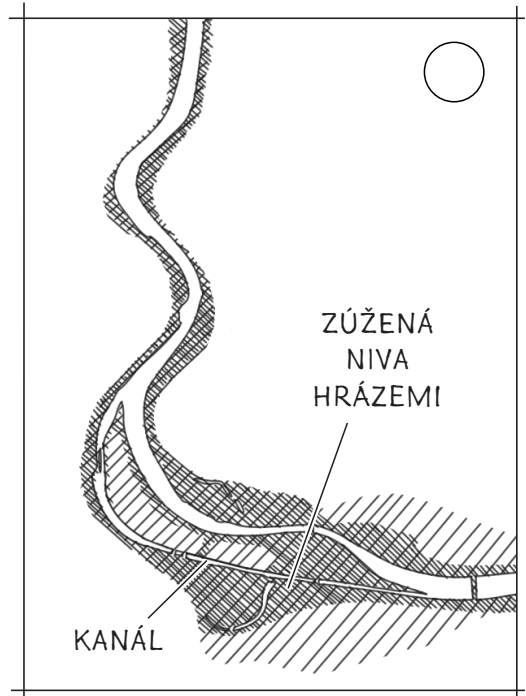
.....

Včera, dnes a zítra

Co se změnilo? Na obrázcích vidíš tři pohledy na stejné místo v trojské kotlině - včera, dnes a zítra. Podívej se pořádně a označ jak to kdysi bylo, co je dnes a jaké jsou plány do budoucna.

a. bylo **b.** je **c.** bude

4

Čistírna

Čistá voda. Podívej se přes řeku na druhý břeh, kde uvidíš novou čistírnu odpadních vod, kde dnes čistíme až 8 kubíků vody za vteřinu. Funguje to, ale uměli bychom s vodou hospodařit i lépe - využít ji, ušetřit peníze i zlepšit město.

Do čističky teče každý den všechna voda z města - z domácností i ulic . Přečti si různé návrhy, jak s vodou ve městě zacházet a zakroužkuj to, co můžeš dělat ty:

- a. při čištění zubů vypínat kohoutek
- b. dávat si kratší sprchu
- c. při přivalových deštích přivést vodu přímo ke stromům na ulici, aby netekla hned do kanálu a do čistírny
- d. šetřit vodou při splachování

ČISTÍRNA

5

Kompozice vs. divokost

Geometrie i divočina. Všimni si, jak se příroda v zahradě a za zahradou od sebe liší. Nakresli do prvního okénka ohočenou geometrickou barokní zahradu a do druhého okénka divokou přírodu u řeky.

OKRASNÁ ZAHRADA

X

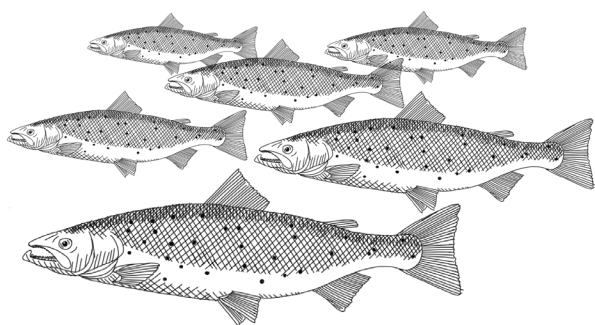
DIVOKÁ PŘÍRODA

Jak se žilo na řece v historii zámku?

Dost bylo lososů! Poddaní ve středověku měli až po krk lososů, které mohli lovit ve Vltavě. Proč už v ní dnes nežijí?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Živly a smysly

Jak zpívá řeka? Zavři oči a zaposlouchej se. Co slyšíš u řeky? Co cítíš? Co si představuješ? Jak zní a voní řeka, popiš to.

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

ŽIVLY A SMYSLY

Překročení řeky

Jak na druhý břeh?

Víš, kolik je v Praze mostů přes Vltavu?

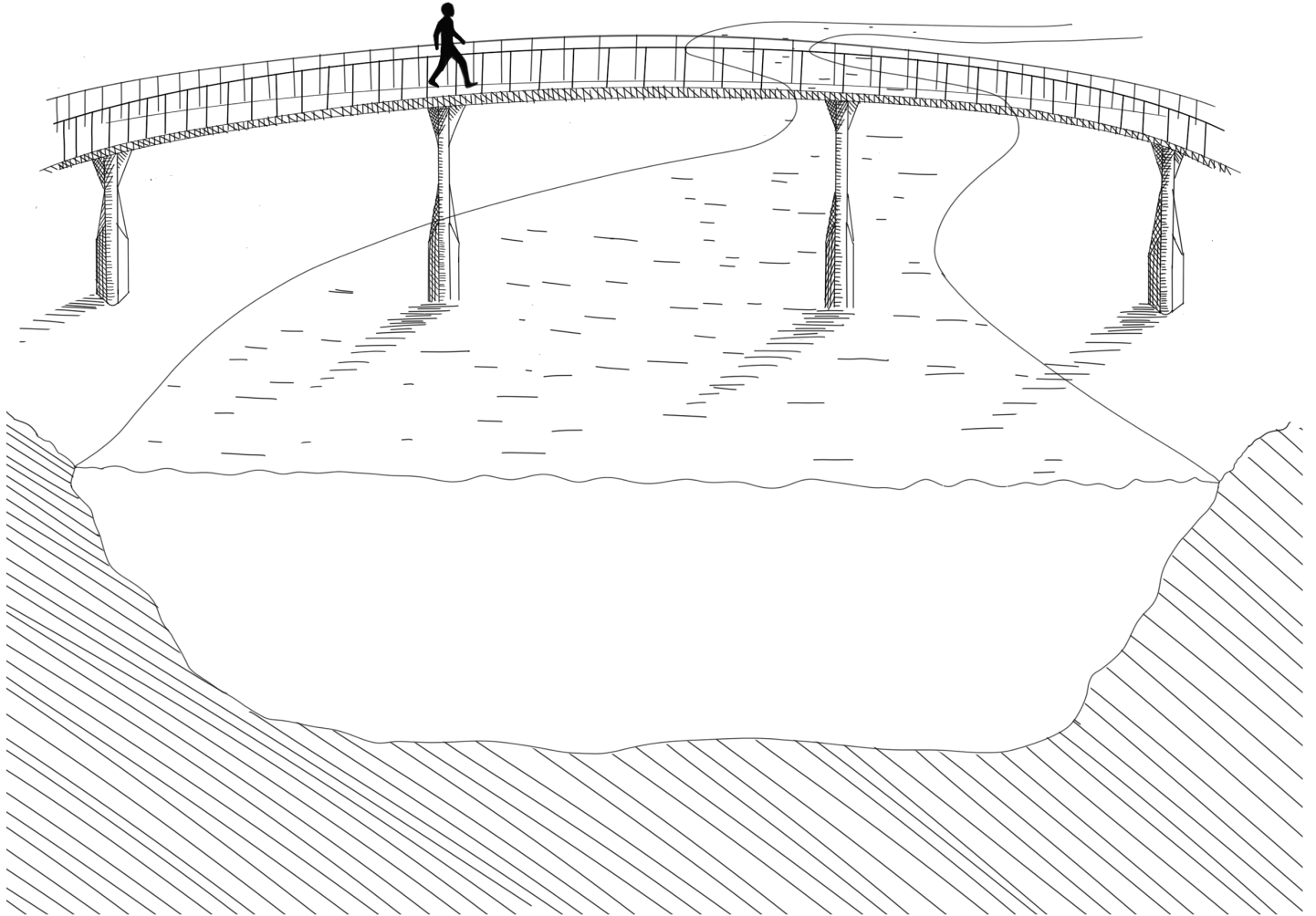
- a. 8 b. 13 c. 19**

Vyjmenuj alespoň 3:

.....
.....
.....

Jak jinak se můžeš v Praze přes Vltavu dostat?

.....
.....
.....

9

Labyrint

V zahradě Zámku Troja najdeš obrovský labyrint, o kterém se více dozvíš v druhých edukačních listech zaměřených na barokní zahradu. Najít správnou cestu není jen tak. Najdeš v něm bazénky, které bývaly dříve napuštěné vodou a nešlo jimi projít. Představ si, že je v nich horká láva a ty musíš do středu labyrintu dojít tou správnou a bezpečnou cestou. Když spojíš dvě poloviny pláneků na konci obou edukačních listů, objevíš cestu do středu labyrintu. Ale můžeš se o to pokusit i bez této nápovědy.

10

Cíl!

Jestli se Ti podařilo dojít až do středu labyrintu, tak jsi v cíli naší procházky! Posledním tvým úkolem je najít QR kód, který se nachází někde poblíže stromu (lísky) uprostřed labyrintu. Ten Ti ukáže něco, co z našeho lidského pohledu jen tak vidět nedokážeme...

Řešení úkolů

1. Povodně: 1. Široké koryto řeky. Voda z řeky se zde může rozlít, má hodně prostoru. 2. Protipovodňové zábrany. Brání před povodní centrum města, kde je hodně domů! I lidé a voda se nemá kde vylít. 3. Val pomáhá chránit před povodní! Troju. Když půjdeš od zámku až za Trojskou lávku, jeden uvidíš. **3. Bylo, je a bude:** a. bylo - řeka s širokou nivou, b. je - kanál a niva zúžená hrázemi, c. bude - řeka se štěrkovými nápěrami a nové rameno řeky. **6. Jak se žilo na řece v historii zámku?** Dvodem vyhubení lososů byla výstavba jezů a přehrad, která jim znemožňovala pohyb proti proudu řeky. Lososům nepomohlo ani lovení a pomoc lososů, speciálních sítí na lososy, které se umísťovaly na jezy a rybářům usnadňoval jejich výlov.